

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@rsj.nl> namens Moraal, H.J. - BD/RSJ
<5.1.2.e@rsj.nl>

Verzonden: woensdag 25 februari 2026 10:17

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@eerstekamer.nl>; EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>; 'Parlement (Vaste Kamercie JenV-Tweede Kamer)' <cie.vj@tweedekamer.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@rsj.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@rsj.nl>; '5.1.2.e@tweedekamer.nl' <5.1.2.e@tweedekamer.nl>

Onderwerp: RSJ adviseert: Laat zelfmelden uitgangspunt zijn, en zorg dat maatwerk mogelijk blijft.

Geachte heer, mevrouw,

Graag attendeer ik u op het [Advies Wijziging van de Regeling tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen \(Regeling USB\) inzake het zelfmeldbeleid](#) dat de Afdeling advisering van de RSJ vandaag openbaar heeft gemaakt. Dit advies is op 11 februari 2026 aangeboden aan de toenmalig demissionair staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en ter informatie verzonden aan de toenmalig demissionair minister van Justitie en Veiligheid.

Het advies is te vinden op de RSJ website, samen met een [nieuwsbericht](#).

Met vriendelijke groet,

Han J. Moraal

Algemeen voorzitter

Korte Voorhout 8 | 2511 EK Den Haag

Postbus 30137 | 2500 GC Den Haag

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

www.rsj.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Council for the Administration of Criminal 5.1.2.e and Protection of Juveniles

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

Aan de demissionair staatssecretaris van Justitie en
Veiligheid
De heer mr. A.C.L. Rutte
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum	11 februari 2026	Uw kenmerk	6747187
E-mail	advies@rsj.nl	Ons kenmerk	7030283
Onderwerp	Advies Wijziging Regeling USB inzake zelfmeldbeleid		

Geachte heer Rutte,

Op 22 december 2025 ontving de Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: RSJ) het verzoek om te adviseren over een voorstel tot wijziging van de Regeling tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (hierna: Regeling USB). Inhoudelijk betreft de voorgestelde wijziging een aanscherping van het zelfmeldbeleid ten aanzien van veroordeelden.

Na een inleiding waarin het wettelijk kader wordt geschetst en de aanleiding en inhoud van de voorgestelde wijziging worden besproken (paragraaf 1), concludeert de RSJ dat zelfmelden het uitgangspunt zou moeten zijn gezien de voordelen die dit biedt voor zowel de veroordeelde als de samenleving (paragraaf 2). Vervolgens gaat de RSJ in op het belang van discretionaire ruimte bij de zelfmeldbeoordeling (paragraaf 3). Tegen het opnemen van twee nieuwe relatieve afwegingsgronden voor zelfmelden in de Regeling USB heeft de RSJ geen principiële bezwaren, al zet de RSJ vraagtekens bij de noodzakelijkheid van deze toevoeging (paragraaf 4). Het advies wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen (paragraaf 5).

1. Inleiding

Wettelijk kader

De Regeling USB is in werking getreden op 1 januari 2020,¹ tegelijk met de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Wet USB).² Eén van de belangrijkste wijzigingen die invoering van deze wet en regeling met zich meebracht, is de verschuiving van de formele verantwoordelijkheid voor de executie van straffen van het Openbaar Ministerie (OM) naar de Minister, die de uitvoering van deze taak heeft belegd bij het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB), meer specifiek het Administratie- en Informatiecentrum voor de Executieketen (AICE). Hieronder valt ook de zogenaamde 'zelfmeldbeoordeling'. Veroordeelden die een vrijheidsstraf moeten ondergaan, kunnen in aanmerking komen voor de zelfmeldstatus. Het idee achter het zelfmeldbeleid is dat veroordeelden daar waar mogelijk en verantwoord de zelfmeldstatus krijgen zodat zij zich kunnen voorbereiden op detentie, met als doel hun resocialisatie te bevorderen.³ Er bestaat geen recht op toekenning van deze status. In de toelichting bij de Regeling tot wijziging van de Regeling USB wordt toekenning van de zelfmeldstatus als 'vorm van coulance' omschreven. Echter, het AICE bepaalt per casus of de zelfmeldstatus wordt toegekend en gaat daarbij in de praktijk uit van 'zelfmelden, tenzij...'.⁴ Als een veroordeelde de zelfmeldstatus krijgt, ontvangt hij⁵ een oproep om zichzelf op een bepaalde datum te melden bij een bepaalde penitentiaire inrichting (PI) (of justitiële jeugdinrichting) voor het uitzitten van zijn straf. Tot de in de oproep genoemde datum wordt hij in ieder geval niet aangehouden om de betreffende opgelegde straf uit te zitten. Als een veroordeelde zich niet op de voorgeschreven datum meldt bij de gevangenis die in de oproepbrief staat, verliest deze persoon de zelfmeldstatus. De veroordeelde kan dan op elk moment worden aangehouden door de politie.

De Regeling USB bevat voorschriften om te bepalen of een veroordeelde in aanmerking komt voor de zelfmeldstatus (artikel 2:1 en 2:2). In het eerste lid van artikel 2:1 van de Regeling USB staan absolute uitsluitingsgronden; feiten en omstandigheden die er in ieder geval toe leiden dat de veroordeelde niet in aanmerking komt voor de zelfmeldstatus. Zo komt een veroordeelde niet in aanmerking voor zelfmelden als hij is veroordeeld voor een misdrijf waarop ingevolge artikel 70, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht (Sr) geen verjaring van het recht tot strafvordering mogelijk is. Het gaat om misdrijven waarop een gevangenisstraf van twaalf jaar of meer is gesteld (12-jaarsfeiten) en specifiek genoemde (zeden)misdrijven. Deze uitsluitingsgrond staat dus

¹ Regeling USB; *Stcrt.* 2019, 69780.

² Wet USB; *Stb.* 2017, 82; Invoeringswet USB; *Stb.* 2019, 504 en Inwerkingtredingsbesluit USB; *Stb.* 2019, 507.

³ *Kamerstukken II* 2024/25, 24 587, nr. 1056, p. 4. Zie verder over het resocialisatiedoel bij het zelfmeldbeleid bijvoorbeeld S. Meijer, R.S.E. Bruinen & P.P.J. van der Meij, 'Verloren verworvenheden. De zelfmeldprocedure onder vigeur van de Wet USB', *NJB* 2020/1641, p. 1866-1871.

⁴ Dit blijkt uit een gesprek dat door de RSJ is gevoerd met een medewerker van AICE. Dit in de praktijk gehanteerde uitgangspunt van 'zelfmelden, tenzij...' wordt ook bevestigd in een WODC-onderzoek: T. Blom e.a., *Waarom komen ze niet? Meldingsbereidheid onder veroordeelden met een zelfmeldstatus*, Den Haag: WODC 2023.

⁵ Voor de leesbaarheid van dit advies is ervoor gekozen om aan de veroordeelde telkens te refereren als 'hij' en 'zijn'. Overal waar 'hij' en 'zijn' staat, kan ook 'zij' en 'haar' of 'die' en 'diens' worden gelezen, tenzij anders aangegeven.

los van de door de rechter daadwerkelijk opgelegde straf. Het tweede lid van artikel 2:1 van de Regeling USB bevat relatieve afwegingsgronden; een niet-limitatieve lijst met feiten en omstandigheden die gelden als (contra-)indicaties die AICE moet meewegen bij de beoordeling van de vraag of een veroordeelde in aanmerking komt voor de zelfmeldstatus.⁶

Aanleiding van het voorstel

Vanwege het capaciteitstekort bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) is besloten om per 6 december 2023 tijdelijk geen volwassen, mannelijke zelfmelders op te roepen.⁷ Onder andere naar aanleiding van Kamervragen tijdens een debat op 11 april 2024 over de vraag wie in aanmerking komen voor de zelfmeldstatus, is het zelfmeldbeleid geanalyseerd. De uitkomsten van de analyse zijn beschreven in een Kamerbrief van 30 juni 2025.⁸ De analyse heeft de aanleiding gevormd om het zelfmeldbeleid te wijzigen zoals voorgesteld.

Inhoud van het voorstel

Met de voorliggende wijziging wordt een nieuwe absolute uitsluitingsgrond ingevoerd in het eerste lid van artikel 2:1 van de Regeling USB: een veroordeelde komt per definitie niet in aanmerking voor de zelfmeldstatus als hij is veroordeeld tot een gevangenisstraf van vier jaar of langer. Daarnaast wordt met de voorgestelde wijziging in de Regeling USB opgenomen dat bij de zelfmeldbeoordeling rekening moet worden gehouden met risico op verjaring van de opgelegde gevangenisstraf en met bijzondere voorwaarden die zijn gesteld ter bescherming van slachtoffers.

In de toelichting bij de voorgestelde wijziging wordt gesteld dat er niet of nauwelijks iets verandert aan de huidige praktijk, maar dat de huidige praktijk slechts wordt gecodificeerd, met name met het oog op rechtszekerheid.⁹

2. De voordelen van zelfmelden

Voordelen voor veroordeelden en naasten

Zelfmelden biedt voordelen voor de veroordeelde. Zo weet de veroordeelde door de zelfmeldoproep meerdere weken van tevoren wanneer zijn detentie zal plaatsvinden. Toekenning van de zelfmeldstatus geeft de veroordeelde daarmee de gelegenheid zich voor te bereiden op de detentie en zaken te regelen die betrekking hebben op bijvoorbeeld zijn woon-, werk- of gezinssituatie. Hiermee kan detentieschade worden beperkt en resocialisatie worden bevorderd. Daarnaast wordt de veroordeelde met zelfmeldstatus direct geplaatst in het plusprogramma in een PI in de buurt van zijn woonplaats. Bovendien hebben de veroordeelde en zijn naasten er belang bij dat de veroordeelde niet onverwacht gearresteerd wordt. Een onverwachte arrestatie kan immers grote impact hebben op de veroordeelde en zijn naasten en heeft een stigmatiserende werking, bijvoorbeeld wanneer de aanhouding zichtbaar voor de buurt plaatsvindt.

⁶ Zie ook S. Meijer, R.S.E. Bruinen & P.P.J. van der Meij, 'Verloren verworvenheden. De zelfmeldprocedure onder vigeur van de Wet USB', *NJB* 2020/1641, p. 1866-1871.

⁷ Vanaf begin 2025 worden er weer zelfmelders opgeroepen, maar zeer beperkt.

⁸ *Kamerstukken II* 2024/25, 24 587, nr. 1056, p. 4-5.

⁹ Toelichting bij de Regeling tot wijziging van de Regeling USB, p. 4-5.

Voordelen voor de samenleving en uitvoeringsinstanties

Het (zo veel mogelijk) toekennen van de zelfmeldstatus aan veroordeelden is niet alleen in het belang van de veroordeelde en zijn naasten, maar ook in het belang van de samenleving. Geslaagde resocialisatie met zo min mogelijk detentieschade voor de veroordeelde verkleint namelijk de kans op recidive.¹⁰ Naast dit algemene belang heeft zelfmelden voor de samenleving ook praktische voordelen op uitvoeringsniveau. Zo draagt het toekennen van de zelfmeldstatus bij aan het beheersbaar laten instromen van gedetineerden in PI's. DJI (bijvoorbeeld de selectiefunctionaris) en de PI kunnen zich beter voorbereiden op de komst van een gedetineerde, wat plannings- en efficiëntievoordelen met zich meebrengt.¹¹ Ook kan door het reguleren van de instroom de druk op het gevangeniswezen tijdelijk worden verlaagd, wat nodig is gelet op de prangende capaciteitsproblematiek waarmee DJI kampt.¹² Daarnaast wordt de inzet van schaarse politiecapaciteit en ophouden in een politiecel voorkomen. Immers, tot de datum die in de oproep wordt genoemd, hoeft de veroordeelde niet te worden aangehouden voor de betreffende veroordeling. En als een veroordeelde zichzelf meldt, hoeft überhaupt geen aanhouding plaats te vinden.¹³ Dit heeft ook financiële voordelen: de kosten van een arrestatie verschillen per geval, maar zullen altijd hoger zijn dan wanneer een veroordeelde zichzelf bij een PI meldt.¹⁴

3. Absolute uitsluitingsgronden

Belang van discretionaire ruimte bij 12-jaarsfeiten

In de Regeling USB is nu al opgenomen dat veroordeelden niet in aanmerking komen voor de zelfmeldstatus als zij zijn veroordeeld voor een strafbaar feit waarop een gevangenisstraf van twaalf jaar of meer is gesteld, ongeacht de door de rechter daadwerkelijk opgelegde gevangenisstraf. Het betreft een *absolute* uitsluitingsgrond zodat geen discretionaire ruimte voor het AICE bestaat om in bijzondere gevallen een belangenafweging te maken. Er zijn echter situaties denkbaar waarin het redelijk is dat de zelfmeldstatus desondanks wordt toegekend. Hierbij kan worden gedacht aan gevallen waarin een veroordeelde een groot deel van de aan hem opgelegde gevangenisstraf al heeft uitgezeten in de inmiddels opgeheven of geschorste voorlopige hechtenis, waardoor er een relatief klein strafrestant overblijft na het onherroepelijk worden van de uitspraak. Of een strafprocedure die erg lang heeft geduurd terwijl de veroordeelde lopende die procedure zijn leven op de rit heeft gekregen en bijvoorbeeld inmiddels een partner, een kind, een huis of een baan heeft.¹⁵ Daarnaast kan het toekennen van de zelfmeldstatus

¹⁰ M.L. Berghuis, S. Boschman & G. Weijters, *Monitor nazorg ex-gedetineerde personen - 7e meting, Problemen op de basisvoorwaarden en de relatie met detentieduur en recidive*, Den Haag: WODC 2024. Zie ook bijvoorbeeld *Kamerstukken II* 2023/24, 24 587, nr. 865, waarin dit wordt erkend.

¹¹ T. Blom e.a., *Waarom komen ze niet? Meldingsbereidheid onder veroordeelden met een zelfmeldstatus*, Den Haag: WODC 2023, p. 18.

¹² *Kamerstukken II* 2025/26, 24 587, nr. 1083.

¹³ Onderzoek toont aan dat ongeveer 45 – 50% van de veroordeelden die een oproep tot zelfmelding ontvingen, zich ook daadwerkelijk binnen de daarvoor in de oproep gestelde termijn meldden. Zie T. Blom e.a., *Waarom komen ze niet? Meldingsbereidheid onder veroordeelden met een zelfmeldstatus*, Den Haag: WODC 2023.

¹⁴ T. Blom e.a., *Waarom komen ze niet? Meldingsbereidheid onder veroordeelden met een zelfmeldstatus*, Den Haag: WODC 2023, p. 18.

¹⁵ Zie ook S. Meijer, R.S.E. Bruinen & P.P.J. van der Meij, 'Verloren verworvenheden.

redelijk zijn als een gevangenisstraf van relatief korte duur is opgelegd, ondanks de hoge strafbedreiging op het begane delict (bijvoorbeeld een gevangenisstraf van zes maanden voor een bepaalde rol bij een diefstal met geweld, zoals bedoeld in artikel 312 lid 2 Sr). Het hanteren van deze absolute uitsluitingsgrond doet dan volgens de RSJ geen recht aan het specifieke geval. De rechter heeft bij de oplegging van een relatief lichte straf voor een ernstig delict rekening gehouden met alle relevante omstandigheden, waaronder de ernst van het feit, de omstandigheden waaronder het delict is gepleegd, de mate van schuld en verwijtbaarheid van de veroordeelde, zijn persoonlijke omstandigheden en het leed en de belangen van slachtoffers en nabestaanden.

Met de voorgestelde wijziging van de regeling blijft deze absolute uitsluitingsgrond ongewijzigd. De RSJ heeft niet eerder geadviseerd over de Regeling USB. De RSJ neemt daarom deze gelegenheid te baat om te adviseren deze al bestaande uitsluitingsgrond te laten vervallen, omdat naar de mening van de RSJ in bijzondere gevallen een (andere) belangenafweging gemaakt moet kunnen worden. Als deze uitsluitingsgrond desondanks wordt gehandhaafd, acht de RSJ het van belang dat het AICE discretionaire ruimte krijgt in voorkomende gevallen deze uitsluitingsgrond – die dan dus niet meer absoluut is – terzijde te stellen en toch de zelfmeldstatus toe te kennen.

Belang van discretionaire ruimte bij straffen van vier jaar of hoger

Met de voorliggende wijziging wordt een nieuwe absolute uitsluitingsgrond geïntroduceerd in de Regeling USB. Veroordeelden komen wat de staatssecretaris betreft in ieder geval ook niet meer in aanmerking voor de zelfmeldstatus wanneer zij een gevangenisstraf van vier jaar of langer opgelegd hebben gekregen.

De RSJ kan zich erin vinden dat de opgelegde straf een rol speelt bij de afweging rondom toekenning van de zelfmeldstatus, maar heeft bezwaren tegen de invoering van deze regel als absolute uitsluitingsgrond. Omdat ook hier uitzonderingsgevallen denkbaar zijn, is het nodig dat discretionaire ruimte blijft bestaan bij de beoordeling. Hierbij kan worden gedacht aan veroordeelden die in Nederland een gevangenisstraf van vier jaar moeten uitzitten, terwijl zij deze straf in het buitenland opgelegd hebben gekregen voor een delict waarvoor zij in Nederland hoogstwaarschijnlijk een kortere straf hadden gekregen.

Bovendien betwijfelt de RSJ de noodzakelijkheid van de invoering van deze nieuwe uitsluitingsgrond, omdat de aard en de ernst van de opgelegde straf en de mate waarin de rechtsorde geschokt is vanwege het strafbare feit dat ten grondslag ligt aan de veroordeling op dit moment al als relatieve afwegingsgronden worden meegenomen in de zelfmeldbeoordeling.¹⁶ Het komt in de praktijk op dit moment dan ook zelden voor dat iemand die is veroordeeld tot zo een lange gevangenisstraf de zelfmeldstatus krijgt. In april 2024 waren er 2.655 nog op te roepen zelfmelders. 96,6% van hen had een (resterende) strafduur van maximaal één jaar. Slechts twaalf (0,5%) van de nog op te

De zelfmeldprocedure onder vigour van de Wet USB', *NJB* 2020/1641, p. 1866-1871, paragraaf 4.

¹⁶ Art. 2:1 lid 2 onder a en b Regeling USB.

roepen zelfmelders had op dat moment een gevangenisstraf uit te zitten van drie jaar of langer, waarbij de hoogste nog uit te zitten straf vier en een half jaar bedroeg.¹⁷

Het is dus niet zo dat in deze gevallen lichtzinnig wordt omgegaan met het toekennen van de zelfmeldstatus – blijkbaar wordt deze status in dergelijke gevallen alleen in zeer uitzonderlijke situaties toegekend, bijvoorbeeld wanneer het de tenuitvoerlegging van een buitenlands vonnis betreft.

Met betrekking tot deze voorgestelde nieuwe absolute uitsluitingsgrond wordt in een Kamerbrief van 30 juni 2025 door toenmalig demissionair staatssecretaris van Justitie en Veiligheid Struyken gesteld dat de belangen van de samenleving en slachtoffers en nabestaanden *altijd* zwaarder moeten wegen in het geval iemand is veroordeeld tot een gevangenisstraf van vier jaar of langer, zodat de belangenafweging in dat geval nooit kan uitvallen in het voordeel van de veroordeelde.¹⁸ De RSJ heeft bezwaren tegen het absolute karakter van deze stelling. Op grond van artikel 6:1:3 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) dient bij de tenuitvoerlegging van straffen rekening te worden gehouden met alle in aanmerking komende belangen, waaronder de veiligheid van de samenleving, de belangen van slachtoffers en nabestaanden en de resocialisatie van de veroordeelde. In artikel 2 van de Penitentiare beginselenwet (Pbw) komt hetzelfde tot uitdrukking: de tenuitvoerlegging van een gevangenisstraf moet zoveel mogelijk en afhankelijk van het gedrag van de betrokkene dienstbaar worden gemaakt aan de voorbereiding van de terugkeer van de veroordeelde in de maatschappij, waarbij rekening wordt gehouden met de veiligheid van de samenleving en de belangen van slachtoffers en nabestaanden. De wetgever heeft niet beoogd een hiërarchie aan te brengen tussen de in deze artikelen genoemde doelen en belangen.¹⁹ Het is volgens de RSJ dan ook niet gezegd dat in het geval een gevangenisstraf van vier jaar of langer is opgelegd, de belangen van de samenleving en slachtoffers *zonder meer* voorop dienen te worden gesteld. Bovendien hoeven deze belangen niet in strijd met elkaar te zijn. De veroordeelde de gelegenheid geven om thuis orde op zaken te stellen voorafgaand aan zijn detentie kan juist (ook) in het belang van de samenleving zijn.²⁰

Kortom, ook in het geval waarbij iemand is veroordeeld tot een gevangenisstraf van vier jaar of langer zijn gevallen denkbaar waarin een (andere) belangenafweging wat de RSJ betreft redelijk is en mogelijk moet zijn.

Conclusie

Primair vindt de RSJ beide besproken absolute uitsluitingsgronden niet passend in de Regeling USB. Als de staatssecretaris desondanks kiest voor (een) absolute uitsluitingsgrond(en) in de Regeling USB, ligt het wat de RSJ betreft meer voor de hand om bij de zelfmeldbeoordeling uit te gaan van de daadwerkelijk opgelegde straf (de voorgestelde nieuwe absolute uitsluitingsgrond), dan van de maximale straf die kan worden opgelegd voor een bepaald delict (de bestaande 12-jaarsgrond). Waarbij wat de

¹⁷ Kamerstukken II 2023/24, 24 587, nr. 954, p. 3.

¹⁸ Kamerstukken II 2024/25, 24 587, nr. 1056, p. 4.

¹⁹ Kamerstukken II 2014/15, 34 086, nr. 3, p. 68.

²⁰ Zie paragraaf 2.

RSJ betreft ook moet worden meegewogen in hoeverre een veroordeelde een deel van zijn straf al heeft uitgezeten in voorlopige hechtenis.

4. Relatieve afwegingsgronden

Met de voorgestelde wijziging wordt in de Regeling USB opgenomen dat bij de zelfmeldbeoordeling rekening moet worden gehouden met het risico op verjaring van de opgelegde gevangenisstraf en met eventuele bijzondere voorwaarden die zijn gesteld ter bescherming van slachtoffers. De RSJ ziet geen principiële bezwaren in toevoeging van beide relatieve afwegingsgronden als extra (contra-)indicaties bij de zelfmeldbeoordeling, omdat dit geen afbreuk doet aan de discretionaire ruimte voor het AICE bij de te nemen beslissingen. Daarom ziet de RSJ geen aanleiding voor een aanbeveling op dit punt.

De RSJ heeft wel bedenkingen bij de noodzaak van deze nieuwe afwegingsgronden, omdat slachtofferbelangen door het AICE in de praktijk al expliciet worden meegewogen in de zelfmeldbeoordeling.²¹ Ook dreigende verjaring kan volgens de RSJ al aanleiding vormen om de tenuitvoerlegging van een opgelegde straf direct aan te vangen en geen zelfmeldstatus toe te kennen.²²

5. Conclusies en aanbevelingen

Gezien de voordelen en belangen bij zelfmelden, zowel voor veroordeelden als voor de samenleving en slachtoffers, vindt de RSJ dat zelfmelden het uitgangspunt moet zijn. Dat houdt in dat elke veroordeelde in beginsel de mogelijkheid moet krijgen zichzelf te melden, tenzij er ernstige bezwaren zijn. In de praktijk wordt dit uitgangspunt al gehanteerd door het AICE. Dat juicht de RSJ toe.

De staatssecretaris heeft een aantal bezwaren bij toekenning van de zelfmeldstatus opgenomen of voorgesteld in de Regeling USB, waarbij sommige bezwaren kennelijk zo ernstig worden geacht dat deze zijn geformuleerd als absolute uitsluitingsgronden. De RSJ vindt het absolute karakter van de twee besproken uitsluitingsgronden echter niet passend. Dat geldt zowel voor de al bestaande absolute uitsluitingsgrond, gebaseerd op de maximale straf die kan worden opgelegd voor een bepaald delict, als voor de nieuwe voorgestelde absolute uitsluitingsgrond, gebaseerd op de daadwerkelijk opgelegde gevangenisstraf. Een absolute uitsluitingsgrond laat geen discretionaire ruimte voor het AICE om in bijzondere gevallen een belangenafweging te maken, terwijl voorbeelden denkbaar zijn waarin dat volgens de RSJ passend en redelijk zou zijn. De RSJ kan zich ten aanzien van de nieuw in te voeren uitsluitingsgrond bovendien niet vinden in de onderbouwing dat in het geval een gevangenisstraf van vier jaar of langer is opgelegd de belangen van de samenleving en slachtoffers *altijd* zwaarder moeten wegen. Het absolute karakter van deze stelling doet geen recht aan het bestaan van bijzondere gevallen en strookt niet met het uitgangspunt dat bij de tenuitvoerlegging van straffen rekening dient te worden gehouden met alle in aanmerking komende belangen.

²¹ Via de verwijzing naar artikel 6:1:3 Sv in artikel 2:1, tweede lid, van de Regeling USB.

²² Op grond van artikel 2:1, tweede lid, onder a van de Regeling USB.

Samenvattend, vanwege het belang van maatwerk vindt de RSJ discretionaire ruimte voor het AICE bij de zelfmeldbeoordeling noodzakelijk. Bij behoud van een of beide besproken absolute uitsluitingsgronden pleit de RSJ daarom voor de toevoeging van een hardheidsclausule. Met de invoering van een dergelijke clausule kunnen in bijzondere gevallen en na afweging van alle belangen uitzonderingen worden gemaakt.

De RSJ komt tot de volgende aanbevelingen:

1. Neem de toekenning van de zelfmeldstatus op in de Regeling USB als uitgangspunt voor AICE bij de beoordeling in plaats van als 'vorm van coulance', zoals nu wordt omschreven in de toelichting.
2. Laat de (al bestaande) absolute uitsluitingsgrond die geldt ten aanzien van personen die zijn veroordeeld voor een feit waarop een gevangenisstraf van twaalf jaar of meer is gesteld, vervallen.
3. Neem de voorgestelde absolute uitsluitingsgrond die geldt ten aanzien van personen die zijn veroordeeld tot een gevangenisstraf van vier jaar of meer niet op in de Regeling USB. En zo wel, motiveer uitgebreider waarom in dit geval de belangen van slachtoffers en de samenleving altijd zwaarder zouden moeten wegen dan de belangen van de veroordeelde. Licht hierbij toe hoe zich dit verhoudt tot het uitgangspunt dat bij de tenuitvoerlegging van straffen rekening dient te worden gehouden met alle in aanmerking komende belangen en tot de doelen van tenuitvoerlegging zoals deze tot uitdrukking komen in de Pbw.
4. Als aanbeveling 2 en 3 niet worden gevolgd, voeg dan een hardheidsclausule toe aan artikel 2:1 van de Regeling USB waardoor in individuele gevallen door het AICE uitzonderingen kunnen worden gemaakt.

De RSJ is graag bereid een en ander nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
namens de Afdeling advisering van de RSJ,

5.1.2.e

Han Moraal
Algemeen voorzitter

